

УДК 069. 012(477.63)

Катеринославська вчена архівна комісія та колекції писемних пам'яток

К.О. ТЕЛЕЖНЯК

Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького,
м. Дніпропетровськ, Україна, E-mail: kate-1982@bk.ru**Авторське резюме**

Статтю присвячено історії колекціонування пам'яток писемності на Катеринославщині наприкінці XIX – початку XX ст. У роботі встановлено специфіку розвитку історії колекціонування писемних пам'яток на Катеринославщині, наведено загальні тенденції й особливості процесу формування катеринославського колекціонерського середовища та представлено мотивації, умови колекціонування в регіоні, що дозволило суттєво уточнити характерні риси регіонального історіографічного середовища.

Методологія даного дослідження ґрунтується на загальнонаукових принципах (історичності, об'єктивності, науковості) та історико-наукових методах (історико-генетичний, історико-типологічний, історико-порівняльний, хронологічний), які дозволили висвітлити процес збирання та сприяли створенню логічної схеми періодизації як історіографії, так і самого явища колекціонування. У статті відзначено наукове значення Катеринославської вченої архівної комісії, що сприяло формуванню гідної джерельної бази для науки з різних питань та зазначено, що колекціонування як усвідомлена практика була творінням свого часу і сприяла розвитку науки, освіти. Вчені архівних комісій були напівофіційними установами, які виконували одночасно функції місцевих історичних товариств. Завдяки роботі членів Комісії на ниві колекціонування були збережені унікальні комплекси пам'яток писемності. Треба відзначити подвижницьку діяльність кожного члена Комісії. Шлях від аматорства до професіоналізму в науці місцеві дослідники долали саме у складі Комісії. А також їх активна робота протегувала пробудження зацікавленості у місцевої широкої громадськості до історичної науки та рідного краю.

Ключові слова: колекція, колекціонування, писемні пам'ятки, архів, джерельна база, комісія, історія регіону, Катеринослав.

Katerynoslav is the scientific archived commission and collections of writing sights

К.О. TELEZHNYAK

Dnipropetrovsk national historical museum named after D.I. Yavornytski, Dnipropetrovsk, Ukraine,
E-mail: kate-1982@bk.ru**Abstract**

The article is devoted to the history of collecting literature on Katerynoslavschina at the end of XIX – beginning of XX century. The collecting had become part and parcel of the scientific and cultural life of Katerynoslav region. This dissertafien preseuts specificity of development of the history of the history of writing sources' collecting in Katerynoslav region, general tendencies and pecuhiarities of the forming process of Katerynoslav collecting enviroment and motives and couditions of local collecting activity in the region. The analysis allows to specify characteristics of regional historiographic enviroment.

Methodology this study is based on a general scientific principles (historian, objectivity, scientific), and the historical and scientific methods (historical-genetic, historical and typological, historical and comparative, chronological), which allowed show causation in the process of collecting and contributed to the creation of a logical scheme of periodization as historiography, and investigated the phenomenon.

The scientific value of Katerynoslav of the scientific archived commission is marked in the article, that was instrumental in forming of a deserving spring base for science with a variety of issues and indicated that collecting as a practice was a creature of his time and contributed to the development of science, education. The scientific archived commissions were semi-official establishments. They executed the functions of local historical societies simultaneously. Collective activity of members of Commission was very fruitful. It influenced on maintenance of unique complexes of writing sources. It is necessary to mark selfless activity each to the member of Commission. People that enter in the complement of Commission became the business connoisseurs. Local researchers gradually from amateurs became professionals. Them active work was instrumental in awakening of the personal interest at local wide public to historical science and native edge.

Key words: the collection, collecting, the literature, archive, complex of sources, commission, history of region, Katerynoslav.

Постановка проблеми. В контексті сучасної історіографії значну увагу приділяють проблемам культурного розвитку окремих регіонів України. З цього приводу історія колекціонування писемних пам'яток постає однією зі складових розвитку музейної та архівної справ,

а також як складова вивчення регіонального духовно-культурного середовища, персонілігічних студій тощо. Дослідження справи колекціонування писемних пам'яток сприятиме вивченню форм і механізмів процесу архівування пам'яток кінця XVIII – початку XX століт-

© К.О. Тележняк, 2014

тя. Водночас важливим стає також встановлення персонального складу катеринославських колекціонерів, що є актуальним для визначення шляхів становлення «цеху катеринославських істориків». Окрім того, це дасть змогу визначити особистий внесок у справу найвизначніших діячів колекціонерського руху, активних членів Катеринославської вченої архівної комісії. Тому актуальним є спеціальне комплексне її дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. Історіографічне освоєння теми свідчить, що діяльність Катеринославської вченої архівної комісії займало провідне місце у статтях таких вчених, як С.В. Абросимової [1; 2] О.І. Журби [9; 10], П. Матвієвського [14], Г.А. Скрипник [22], В.Г. Сарбей [18], І.М. Симоненка [19], А.С. Сиявського [20]. Проте визначення ролі діяльності членів Катеринославської вченої архівної комісії у процесі розвитку колекціонування писемних пам'яток не приділялося достатньої уваги. Тому актуальним є дослідити які соціально-економічні, культурні умови передували та сприяли розвиткові явища колекціонування у Катеринославському регіоні й обстеженню унікальних комплексів пам'яток писемності.

Аналіз джерел (архівний фонд ДНІМ [5; 6; 23] та періодики м. Києва, Катеринослава [7; 8; 12; 15-17; 21]) дає можливість виявити інформацію щодо історії формування місцевих зібрань, що тісно пов'язано з питанням колекціонування та висвітлити тогочасні умови дійсності, інтереси, мрії та прагнення людей минулого.

Метою дослідження є визначення місця і ролі діяльності членів Катеринославської вченої архівної комісії у процесі розвитку колекціонування писемних пам'яток на Катеринославщині як складової духовно-культурного процесу.

Виклад основного матеріалу. Важливу роль у розвитку історичної науки, історичного краєзнавства, активізації інтересу до вивчення історії, у виявленні, збереженні писемних пам'яток та історією колекціонування в Росії наприкінці XIX – на початку XX ст. відіграли губернські вчені архівні комісії [18; 19]. Ініціатором їх створення став академік М.В. Калачов. На зламі XIX – XX ст. вчені архівні комісії виникли у 39 містах Російської імперії, в тому числі в Катеринославі. Губернські вчені архівні комісії були напівофіційними установами, які виконували одночасно функції місцевих історичних товариств. Вони створювалися на загальних засадах силами місцевої інтелігенції, чиновників, духовенства, поміщиків та купців, а їх роботою керували губернатори. Створення Катеринославської вченої архівної комісії (далі – Комісія) стало знаменною подією у громадсько-культурному житті міста початку XX ст. Комісія являла собою своєрідне історичне товариство, яке об'єднувало навколо себе представників

гуманітарної еліти Катеринослава [2, с. 11]. Отримавши дозвіл від Міністерства внутрішніх справ члени Комісії мали вільний доступ до архівів усіх губернських і повітових закладів, також, на практиці, вони займалися значно ширшим колом питань – збирали та обробляли історичний матеріал, опікувалися музеєм, готували археологічний з'їзд.

Комісія у Катеринославі виникла у часи суспільно-політичних змін в Російській імперії, напередодні першої буржуазно-демократичної революції 1905-1907 рр. Це був час бурхливого економічного розвитку на Катеринославщині, активізації наукових та культурних сил у місті. Виникнення Комісії у Катеринославі було обумовлене зосередженням значного масиву пам'яток писемності в краї, які були зібрані протягом століть, а також виникнення інтересу до вивчення рідної минувшини багатой кількості осіб О.М. Поль, Я.П. Новицький, Д.І. Яворницький тощо [2, с. 7].

16 березня 1903 р. відбулося перше засідання Комісії, головою якого було обрано губернського предводителя дворянства М.І. Миклашевського (пізніше М.П. Урусова). З перших днів свого існування Комісія викликала значне зацікавлення серед широкої громадськості. Представники місцевої еліти вважали за честь бути членами вчених архівних комісій. До її складу у різний час входило від 50 до 70 чоловік – дійсних членів. Окрім того, були і почесні члени Комісії (В.Б. Антонович, Д.І. Багалій, М.С. Грушевський, М.К. Любавський, В.І. Пічета, М.Ф. Сумцов, Д.І. Яворницький). Найбільш активними діячами Комісії були А.С. Сиявський, В.О. Віднов, В.Д. Машуков, Я.П. Новицький, Д.І. Дорошенко, В.В. Данилов, М.В. Биков, В.І. Пічета, Д.І. Яворницький). Через дворян, членів Комісії, швидко надходили відомості про цінні матеріали у приватних фамільних архівах, через духовенство – про документи монастирів та церков, і вже потім розпочиналася робота фахівців з ними [11, с.147]. Одним із авторитетних інститутів імперської історичної науки важливим засобом наукової комунікації в другій половині XIX – на початку XX ст. стали Археологічні з'їзди. Проведення такого наукового форуму могли дозволити собі лише великі культурні центри Російської імперії. Ці з'їзди були дуже важливі для розвитку історичної науки в краї та потребували значних зусиль від місцевих діячів науки, дослідників, шанувальників місцевої старовини. Особливу пошану отримала Комісія при проведенні в Катеринославі XIII Всеросійського Археологічного з'їзду 1905 р. при сприянні членів Комісії. Під час підготовки до з'їзду дії науковців були спрямовані на дослідження тієї місцевості, де проходив з'їзд, тобто територія Новоросії в археологічному, історичному та етнографічному напрямках. Комісією була розроблена до з'їзду низка програм: програму для

збирання відомостей про первісні старожитності, програма для збирання старожитностей історичних, програму для збирання етнографічних предметів, програму для збирання відомостей про кобзарів та лірників [20, с. 11].

Основна увага членів Комісії приділялася виявленню, збиранню та науковій обробці історичних пам'яток. Члени комісії досліджували місцеві архіви, впорядковували архівні справи, складали описи, оприлюднювали друком найцікавіші матеріали. Поступово вималювалася картина складу та стану різних архівів. На своїх засіданнях Комісія постановила: 1. Потурбуватися про збереження та збирання вцілілих архівів – єдиних писемних матеріалів з історії губернії та Новоросійського краю; розіслати запити в усі установи, де зберігаються архіви старовинних справ з метою отримання відомостей про стан архівів, а також звернутися до приватних осіб, у яких збереглися фамільні архіви тощо. 2. З питання про охорону писемних пам'яток місцевої старовини постановили: звернутися до установ, де може провадитися знищення справ, з проханням не здійснювати знищення без дозволу Комісії; прохати надати описи справ, які повинні бути знищені; організувати по повітах відділення Комісії, з метою розгляду архівів та збиранню архівного матеріалу. 3. Утворити комісію, до складу якої увійдуть представники різних напрямів знання й доручити їй створення бібліотеки та бібліографічного покажчика праць, які стосуються Катеринославської губернії. 4. З метою піднесення в губернії інтересу до історичного знання та місцевої старовини запровадити низку лекцій як у Катеринославі, так і в повітових містах. 5. Постановило назначити огляд Комісією архіву Катеринославського губернського правління та спочатку взяти для цього дозвіл останнього. 6. Постановило розглянути описи справ Катеринославської казенної палати, Бахмутського повітового казначейства, які планують знищити. 7. З питання про складання списку членів Комісії постановили, що якщо на протязі трьох років деякі члени не відвідують засідання Комісії, таких вважати недійсними. Для досягнення своїх завдань Комісія може розраховувати на допомогу та співпрацю з боку свідомих представників усіх соціальних верств: сільського населення, духовенства, землевласників, учителів, лікарів та ін.

З метою популяризації історичного знання була створена особлива комісія, яка займалася організацією популярних лекцій та читань з історії, археології, географії місцевого краю та природничої науки. А також проводилися по неділях екскурсії до Дніпрових порогів й по місцях Запорозької Січі. Оплата лекції була у розмірі 20 к. дорослим, учням – 10 к., лектор отримував – 10 руб. Для читання лекцій Комісія запрошувала вчених з Києва, Харкова, а також і місцевих лекторів. За проханням комісії

Д.І. Яворницький читав лекції з археології місцевого краю; І.Я. Акінфієв, М.І. Подосинніков та Е.А. Штекер – з географії місцевого краю; А.С. Синявський – з історії економічного розвитку краю; Д.І. Дорошенко – «Из истории заселения Екатеринославщины» [20, с. 9].

Члени Комісії неодноразово зверталися до освічених верств населення надавати відомості про діяльність архівів регіону, а також зверталися до викладачів середніх навчальних закладів губернії з проханням повідомляти Комісію про відомі їм приватні зібрання старовини, архіви та бібліотеки [20, с. 15]. Усі ці заходи знайшли підтримку серед свідомого громадянства Катеринославщини.

Одним із активних членів Комісії був викладач Катеринославського комерційного училища, майбутній академік, видатний учений-славист В.І. Пічета (1878-1947). Саме в якості члена Комісії почалася активна наукова діяльність останнього. Вчений дослідив стан та склад Катеринославського нижнього земського суду. В.І. Пічета зазначив, що архів зберігся у неповному складі, архівний матеріал охоплює період 1809 – початок ХХ ст., міститься цікавий матеріал з соціально-політичної історії, скажімо «Ведомость о родившихся, умерших и сочетавшихся браком за 1809 г.», також перелік цін за 1809 р. Також архів суду містить справи з рішеннями суду стосовно звільнення кріпосних селян, справи про переселення різних соціальних верств на попередні місця проживання (купців, міщан), якщо вони мешкали на казенних та поміщицьких селищах, справи про відмову різним особам дворянства, справи з різноманітних матеріальних питань поміщиків тощо. В працях В.І. Пічета з публікаціями документів з Катеринославського земського суду висвітлюється історія краю першої чверті ХІХ ст.

Найціннішими в краї були архіви губернського правління та Катеринославської духовної консисторії [10, с. 35]. Архів налічував 207107 спр. (з 1758 р.) і увібрив у себе справи Київської, Переяславської, Воронежської, Білгородської консисторій та містив документи парафій Вольностей Війська Запорозького, Полтавського, Кобеляцького, Костянтинградського повітів Полтавської губернії; південної частини нинішньої Харківської губернії. До речі, частина цього архіву до 1955 р. зберігалася у фондах краєзнавчого музею ім. О.М. Поля [5, Арх.-241-304, 351-347, 381], а потім передана на постійне зберігання до Державного архіву Дніпропетровської області. Архів Катеринославської духовної консисторії був досліджений катеринославськими архієпископами Гавриїлом (В.Ф. Розановим) та Феодосієм (О.Г. Макаревським), В.О. Бідновим. Також В.О. Бідновим, крім Консисторського архіву, був досліджений й архів Самарського Пустельно-Миколаївського монастиря, де зберігалися документи та старо-

друки XVIII ст. Слід підкреслити цінність архіву Катеринославського губернського правління, який досліджував член Комісії, доцент Київського університету О.Г. Богумил. Він підготував до видання збірник ордерів (указів) 1777-1789 рр. князя Г.О. Потьомкіна до Азовського губернатора В.О. Черткова, Новоросійського губернатора І.Д. Язикова та правителя Катеринославського намісництва І.М. Синельникова. Всього О.Г. Богумил зібрав 1378 ордерів. Частина ордерів Г.О. Потьомкіна (152 од.) зберігається в зібранні Дніпропетровського національного історичного музею.

До архіву Катеринославського губернського правління як до історичного джерела та об'єкта колекціонування зверталися Феодосій (Макаревський), архієпископи Гавриїл (Розанов) та історик, колекціонер А.О. Скальковський, матеріали якого дослідник використовував для написання своїх праць з історії Запорозької Січі та Новоросійського краю. Значна кількість документів збереглася у приватній колекції історика. Проте Комісія надавала важливого значення поверненню цих документів до Катеринослава. Один із активних членів Комісії історик Я.П. Новицький підтримував наукові стосунки зі А.О. Скальковським. Через ці стосунки вдалося опублікувати частину документів Січового архіву, які зберігалися в А.О. Скальковського.

З матеріалами архіву Катеринославського губернського правління працював В.Д. Машуков, яким були виявлені та надруковані кілька документів щодо історії Полтавської та Херсонської єпархій (1772-1775 рр.), перших дворянських виборів у Катеринославі 1791 р. Публікації В.Д. Машукова були присвячені історії церкви на Катеринославщині. Дослідник працював в архіві Катеринославської духовної консисторії та в результаті ним були виявлені і надруковані «Реєстр» речей Кирилівської та Межигірської ризниць 1773 р., документи щодо будівництва в 1773-1775 рр. дерев'яної церкви в містечку Аджамці (Херсонської губернії Олександрійського повіту). В.Д. Машков майже увесь період свого перебування в Катеринославі (з 1886 по 1919 рр.) присвятив дослідженню різноманітних сторінок історії краю. Зібраний матеріал він супроводжував власними малюнками та знімками священнослужителів. Загалом усі публікації вченого супроводжувалися передмовою, підрядковими коментарями, вказівками на оригінальність та копійність.

Одним із активних членів Комісії В.В. Данілов, який був відряджений від Катеринославської вченої архівної комісії до Санкт-Петербурга на з'їзд представників губернських архівних комісій, який відбувся 6-8 травня 1914 р. На з'їзд прибули представники 28 губернських вчених архівних комісій, а також від Псковського археологічного товариства, Товариства історії та старожитностей Остзейсько-

го краю (м. Рига), Археологічного товариства у Пернові. Серед учасників з'їзду були відомі по-статі (діяч архівної комісії о. С.С. Зверів від Воронезької комісії, І.Ф. Павловський від Полтавської комісії, А.І. Маркевич від Тавричеської комісії) [4, с. 264]. На з'їзді піднімали питання щодо обміну досвідом, а також про стан архівів та наголосили про незадовільний стан архівосховищ та зазначили, що найбільш страждають волосні архіви «как наиболее угрожаемые в виду их невозможных помещений, в каких они находятся» [4, с. 264]. Учасники з'їзду говорили про важливість тих чи інших документів та вказували, що для історика будь-який документ є важливим, а тому саме питання щодо знищення непотрібних справ повинно бути виключене. На засіданні з'їзду представники різних Комісій розглядали також питання щодо устрою центральних губернських архівів та пропонували об'єднати діяльність архівних комісій під керівництвом Імператорського Російського історичного товариства [4, с. 265-268].

Також слід зазначити, що всі архівні комісії Росії, у тому числі й Катеринославська вчена архівна комісія, як і будь-які інші наукові інституції, мали велику інерційну силу. Більшість з них продовжили свою роботу навіть з початком світової війни. Проте Катеринославська вчена архівна комісія починає гальмування своєї діяльності з цього часу. Точної дати припинення роботи Комісії не встановлено, 1915 р. був останнім роком діяльності закладу.

Висновки. Слід зауважити, що відкриттю Катеринославської вченої архівної комісії передувала значна організаційна робота ентузіастів, учених-аматорів. Проте шлях від аматорства до професіоналізму у науці місцеві дослідники додали саме у складі Комісії, завдяки поєднанню та співпраці в якості членів Комісії науковців і представників місцевої станово-привілейованої, фінансової еліти, цей заклад втілював у життя інтереси та зацікавлення кожен із боків. Треба відзначити подвижницьку діяльність кожного члена Комісії на ниві збирання та збереження пам'яток, завдяки роботі яких були збережені унікальні комплекси пам'яток писемності. Таким чином, діяльність Комісії сприяла розвитку «колекціонерського руху» та формуванню «цеху катеринославських істориків» на Катеринославщині. Їх активна робота протегувала пробудження зацікавленості у місцевої широкій громадськості до історичної науки та рідного краю, формувала ґрунтовну джерельну базу. Завдяки наполегливій роботі, самоосвіті й самовдосконаленню аматори, нефахівці-історики Катеринославщини у своїй роботі орієнтуються на кращі зразки дослідницької, колекціонерської роботи. Так, поступово відбувалося включення нефахівців до «цеху катеринославських істориків», оформлювався простір історичної і архівної культури як невід'ємної складової інтелектуального і культурного обличчя регіону.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Абросимова С.В. З історії меценатства та колекціонерства на Катеринославщині (кінець XIX – початок XX ст.) [Текст] / С.В. Абросимова // Питання історії України. Історико-культурні аспекти: Зб. наук. пр. – Д., 1993. – С.64-71.
2. Абросимова С.В. «Летопись» екатеринославских архивистов [Текст] / С.В. Абросимова // Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии: в 11 вып. – Вып. 1. Репринтное издание. – Д.: Герда, 2010. – С.1-15.
3. Данилов В. Екатеринославщина в архивах Императорского Русского географического общества [Текст] / В. Данилов // Летопись екатеринославской ученой архивной комиссии (далі – ЛЕУАК). – Екатеринослав, 1915. – Вып.10. – С.376.
4. Данилов В. Отчет о съезде председателей Губернских архивных комиссий в С.-Петербурге [Текст] / В. Данилов // ЛЕУАК. – Вып. 10, Екатеринослав, - 1915. – С.264-269.
5. Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького. – Архів діловодства. – Арх-1-24.
6. Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького. – Ф. 23, спр. 97. – Фонд О.І. Єгорова. – Ф. 13.
7. Екатеринославец. Юбилейныя премии // Степь. – 1885. – №11. – С.175-176.
8. Екатеринославская жизнь // Днепровская молва. – 1899. – №10. – С. 298.
9. Журба О.І. До історії архівної справи та колекціонерства на Катеринославщині кінця XVIII – першої половини XIX століття [Текст] / О.І. Журба // Спадщина. Зб. ст. – Д., 1999. – С. 9 – 20.
10. Журба О.І. Археографічна діяльність Катеринославської ученої архівної комісії [Текст] / О.І. Журба, С.В. Абросимова // Український археографічний щорічник. – К., 1992. – Вып. I. – С.34-46.
11. Зайцева З.І. Вчені архівні комісії – складова частина української науки кінця XIX – початку XX ст. [Текст] / З.І. Зайцева // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – Вып. V. – К., 2002. – С.142-158.
12. Залюбовский Г. Архивы г. Екатеринослава [Текст] / Г. Залюбовский // Екатеринославский юбилейный листок. – №4, апрель – май 1887. – С. 30-31.
13. Козлов В.П. Российское архивное дело. Архивно-источниковедческое исследование [Текст] / В.П. Козлов. – М., 1999. – 335с.
14. Матвієвський П. 25-річчя Дніпропетровського історико-археологічного музею [Текст] / М. Матвієвський // Дніпропетровський історико-археологічний музей. Збірник. – Т.1. – Д., 1929. – С. 5-43.
15. Местные архивы // Степь. – 1885. – №3. – С.36.
16. Необходимость местного исторического архива // Степь. – 1886. – №6. – С.81-82.
17. От наших корреспондентов // Степь. – 1886. – №6. – С.91-92.
18. Сарбей В.Г. Вклад губернских архивных комиссий в историографию Украины [Текст] / В.Г. Сарбей // Друга респ. наук. конф. з архівознавства та інших спец. Дисциплін. – К., 1995. – С.261-279.
19. Симоненко І.М. Вчені архівні комісії в Україні: історія, діяльність, здобутки (кінець XIX – початок XX ст.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук. [Текст] / І.М. Симоненко. – К., 2001. – 20 с.
20. Синявский А.С. Первое десятилетие существования Екатеринославской губернской ученой архивной комиссии [Текст] / А.С. Синявский. // ЛЕУАК. – Вып. 10, Екатеринослав, - 1915. – С.1-15.
21. Скриленко А. Екатеринославский областной музей имени А.Н. Поля [Текст] / А. Скриленко // Киевская старина. – 1905. – №7-8. – отд. 2. – С.52-57.
22. Скрипник Г.А. Етнографічні музеї України. Становлення і розвиток [Текст] / Г.А. Скрипник. – К.: Наукова думка. – 1989. – 304 с.
23. Эварницкий Д.И. Отчет Екатеринославского областного музея им. А.Н. Поля 1905-1907г. [Текст] / Д.И. Эварницкий. – Екатеринослав, 1907. – 232с.

Стаття надійшла до редакції 13.02.2014

REFERENCES:

1. *Abrosimova S.V. Z istorii mehenatstva ta kolekzionuvanny na Katerinoslavzhine (kinez 19 – pohzatosk 20st.). (From history of patronage of art and of the collecting Katerinoslav region). Pitanny istorii Ukrainu. Istorukokulturnui aspect. D. 1993. pp.64-71.*
2. *Abrosimova S.V.» Letopis» Ekaterinoslavskix arxivistov. («Chronicle» of katerinoslav's of archives). Letopis Ekaterinoslavskoy komissii. V. 1. Reprintnoe izdanie. D. Gerda. 2010. pp. 1-15.*
3. *Danilov V. Ekaterinoslavzhina b arxivax Imperatorskogo Russkogo geograficheskogo obhzestva. (The Katerinoslav region. in the archives of Emperor's Russian of geographical society). LEUAK. Ekaterinoslav. 1915. Vup. 10. pp. 376.*
4. *Danilov V. Othzet o syezde pretsedateley Gubernskix arxivnux komissy v S.-Peterburge. (Report on convention of chairmen of the Province archived commissions in S.-Peterburg). LEUAK. 1915. pp. 264-269.*
5. *Dnipropetrovskiy nazionalnyuy istorihzniy muzey im. D.I. Yvornizkogo. (The Dnepropetrovsk national historical museum is the name of D.I. Yvornizkogo). Arxiv dilovodstva. Arx-1-24.*
6. *Dnipropetrovskiy nazionalnyuy istorihzniy muzey im. D.I. Yvornizkogo. (The Dnepropetrovsk national historical museum is the name of D.I. Yvornizkogo). Fond O.I. Egorova. F.-13.*
7. *Ekaterinoslavez. Ubileynuy premii. (Anniversary bonuses). Step. 1885.no.11. pp.175-176.*
8. *Ekaterinoslavskay hzizn. (Ekaterinoslav's life). Dneprovskay molva. 1899. no.10.pp.298.*
9. *Hzurba O.I. Do istorii arxivnoi spravu ta kolelhzionerstva na Katerinoslavzhinu kinhzy 18 – perzoy polovunu 19 stolitty. (To history of the archived business and the collecting of Katerinoslav region of end of XVIII - the*

first half of XIX of century). Spadhzina. – D. 1999. pp.9-20.

10. *Hzurba O.I.* Arхеografihna diylnist Katerinoslavskoy uxenoy arxivnyy komissiy. (Archaeography activity of Katerinoslav of the scientific archived commission). *Ukrainskiy arхеografihznyi hzorihznik*. K. 1992. Vup.1. pp. 34-46.

11. *Zayzeva Z.I.* Vhzeni arxivni komissii – skladova hzastina ukrainskoy nauki kinzy 19 – pohzhatku 20 st. (Scientists the archived commissions are component part of Ukrainian science of end of XIX - to beginning of XX of century). *Problemi istorii Ukraini 19 – pohzhatku 20 st.* Vup. V. 2002. pp. 142-158.

12. *Zalubovskiy G.* Arxivu g. Ekaterinoslava. (Archives of city of Katerinoslav). *Ekaterinoslavskiy ubikeyniy listok*. no. 4. 1887. pp.30-31.

13. *Kozlov V.P.* Rossiyskoe arxivnoe delo. Arxivno-istohznikovedhzeskoe issledovanie. (Russian archived business). M. 1999. 335 p.

14. *Matvievskiy P.* Dnipropetrovskiy istorihzno-arхеologihznyi muzey. (25year of the Dnepropetrovsk historically-archaeological museum). *Zbirnik*. 1929. pp.5-43.

15. Mestnie arxivu. (Local archives). 1885. no.3. pp. 36.

16. Neobxodimost mestnogo istorihzeskogo arxiva. (Necessity of local historical archive). Step. 1886. no.6. pp. 81-82.

17. Ot nahzix korrespondentov. (From our correspondents). Step. 1886. no. 6. pp. 91-92.

18. *Sarbey V.G.* Vklad gubernskix arxivnix komissiy v istoriografiu Ukrainy. (A contribution of the province archived commissions is to historiography of Ukraine). Druga konf. Z arxivoznavstva ta spez. dbsziplin. K. 1995. pp. 261-279.

19. *Simonenko I.M.* Vhzeni arxivni komisiiy v Ukraini istoriy, diylnist, zdotutki. (Scientists are the archived commissions in Ukraine). Avtoref. dis. ... kand. ist. nauk. K. 2001. 20 pp.

20. *Sinyvskiy A.S.* Pervoe desyatiletie cuhzestvovaniy Ekaterinoslavskoy uhzenoy arxivnoy komissii. (First decade of existence of Katerinoslav's of the province scientific archived commission). *LEUAK*. Vup. 10. Ekaterinoslav. 1915. pp. 1-15.

21. *Skpilenko A.* Ekaterinoslavskiy oblastnoy muzey imeni A.N. Poly. (Katerinoslav regional museum of the name A.N. Paul). *Kievskay starina*. 1905. no. 7-8. Otd. 2. pp. 52-57.

22. *Skrupnik G.A.* Etnogpafshzni muzei Ukraini. Stanovlenny I rozvitok. (Ethnographic museums of Ukraine. Becoming and development). K. *Naukova dumka. 1989.muzei Ukraini. Stanovlenny I rozvitok. K. Naukova dumka*. 1989. 304 pp.

23. *Evarnizkiy D.I.* Othzet Ekaterinoslavskogo oblastnogo muzey im. A.N. Poly. 1905-1907. (Report of Katerinoslav of regional museum the name of A.H. Paul of 1905-1907r.). Ekaterinoslav. 1907. 232 pp.

Тележняк Катерина Олексіївна – старший науковий співробітник
Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького
Адреса: 49027, м. Дніпропетровськ, пр. Карла Маркса, 18
E-mail: kate-1982@bk.ru

Telezhnyak Kateryna Oleksijvna – senior research fellow
Dnipropetrovsk national historical museum named after D.I. Yavornytski
Address: 18, Karl Marks Av., Dnepropetrovsk, 49027
E-mail: kate-1982@bk.ru